

Орындаған: Сыздыкова Әйгерім, Хамзина Зубайра
БІ-306

Тексерген: Батыржан Бақытжанұлы

Базель келісімі

Қарастырылатын сұрақтар

- ❖ Базель комитеті;
- ❖ Базель I;
- ❖ Базель II;
- ❖ Базель III

Базель комитеті

- Базель комитеті- 1974 жылы Швейцарияның Базель қаласында, әлемнің дамыған 10 елінің орталық банктерінің басшылары құрған комитет.
- Люксембург, Испания, G10 мемлекеттерінің орталық банкпен қадағалау органдарының жоғарғы дәрежелі өкілдері комитет мүшесі б.т.
- Бұл комитет дамыған елдердің орталық банк және банкті қадағалау орган басшыларының алдында есеп береді.
- Базельде БМР базасында тұрақты хатшылық.
- Төрағасы: Хаим Каруана (Jaime Caruana)

Комитет мақсаты

- Қаржы нарықтарын өзара жақындастыру;
- Әртүрлі мемлекеттердің банктері үшін жұмыс алаңын құру;
- Қажетті халықаралық стандарттар жасау;
- Әлемдік банктік қадағалау жүйесінің сапасын жақсарту.

Базель келісімдері:

- 1988жыл – Базель I. Капитал жеткіліктілігін бағалау барысында *нарықтық тәуекел* ескерілетін болды.
- 2004ж.- Базель II. Банк активтерінің портфеліндегі кредитті тәуекел салмағын айқындау әдісі өзгерді, *операциялық тәуекел* ескеріле бастады.
- 2010ж.(2013ж.)- Базель III. Қаржы дағадарысынан кейінгі болған банктердің *ликвидті резервтерін ұлғайту және олардың сапасын жақсарту* нәтижесінде әлемдік қаржы жүйесінің нығаюы.

❖ Бас кезінде Капитал Жеткіліктілігінің сипаты ретінде банкирлер мен бақылаушы органдар 2 топ коэффициентті қолданды:

1) Бірінші топ- Меншікті капиталдың жалпы депозит көлеміне қатынасы

$$КЖ=МК/Д$$

2) Екінші топ- Меншікті капиталдың Тәуекелі ескерілген активтерге қатынасы (Активы, взвешенные с учетом риска/АР)

$$КЖ=МК/АТ$$

❖ ХХ ғвсырдың 2-ші жартысында банктерді қадағалаушы органдардың капиталға бай-ты көзқарасы түбегейлі өзгереді. *Капитал мұқтаждығы депозитке емес, актив сапасына тәуелді* деген пікір басымдылыққа ие болды. Капитал жеткіліктілігі салымшылар мен кредиторларды зақымдамай, қандай шығын көтере алатындығын көрсету керек.

Кейін Капитал Жеткіліктілігінің бағалануы активтер құрылымына және олардың тәуекел дәрежесіне байланысты жасала бастады (Базель I- 1988ж.).

$$\underline{КДК=К1+К2/АТ>8\%}$$

Активтерді “өлшеу”
комитеттің арнайы шкаласы
бойынша жүреді

Тек несиелік тәуекел
ғана ескеріледі

Базель I (негізгі
элементтері)

Банк капиталы 2
деңгейлі: негізгі,
қосымша

Банк капиталы тәуекелі
ескерілген активтердің
8%-нан кем емес (негізгі
капитал 4%-дан кем
емес)

Базель I бойынша капитал деңгейлері

- I деңгей K1:
  - Тіркелген көлеміндегі төленген жарғылық капитал;
  - Өткен жылдардың таза кірісінің есебінен құрылған қорлар мен резервтер, өткен жылдың таратылмаған таза кірісі;
  - Тұрақты акционерлік капитал.
- II деңгей K2:
  - Негізгі құралдар мен бағалы қағаздарды қайта бағалау
  - Тәуекелділігі бойынша топтастырылған активтер сомасының 1,25% аспайтын жалпы резервтер (провизиялар)
  - Бірінші деңгейлі капиталдың сомасының 50% аспайтын субординарлық қарыз

Тәуекел бойынша активтерді өлшеу

- I- 0%- тәуекелділіктен бос активтер- мемлекет міндеттемелері 90 күнге дейін, кассалық қаражат;
- II- 10%- мемлекет гарантиялары мен міндеттемелері 90 күннен жоғары;
- III- 50%- жергілікті басқару орган міндеттемелері, ипотека;
- IV- 100%- заңды және жеке тұлғалардың кез- келген ссудалары.

Базель І-дің оң және теріс жақтары

■ *Оң жақтары:*

- ❖ Дәстүрлілік;
- ❖ Қарапайымдылық;
- ❖ Универсалдық.

■ *Теріс жақтары:*

- ❖ Активтердің тәуекелділігін бағалаудағы икемсіздік;
- ❖ Кук коэффициентінің ғылыми негізденбеуі;
- ❖ Ішкі әдістерден елеулі ауытқиды.

Базель II

- Базель II 1990 жылдары көрініс тапқан банк бастамаларына негізделеді.

Капитал жеткіліктілігінің минимумын есептеу:

$$\text{КДК} = \frac{\text{Жалпы капитал (K1+K2+K3)}}{\text{АТ(несие тәуекелі)} + ((\text{нарық тәуекелі} + \text{операциялық тәуекел}) * 12,5) * 100} \geq 8\%$$

Ескерту: 12,5 коэффициенті- капитал жеткіліктілігінің ең аз мөлшерінен кері сан ($8\% - 100/8 = 12,5$)

- ❖ Негізгі реттейтін көрсеткіш - 8% болып қалды.
- ❖ Банк активтерінің портфеліндегі несиелік тәуекел салмағын айқындау әдісі өзгерді.
- ❖ Базель II тәуекелдің 3 түрін қарастырады: несиелік, нарықтық және операциялық тәуекел.

Базель III

- Базель III- Базель II-ге қосымша /толықтыру.
- Меншікті капитал структурасының өзгерісі.
- Жеткілікті капиталға сұраныстың артуы
- Капиталдың 2 буферінің құрылуы: “консервация буфері” және “контрцикалдық буфер” (контрциклический буфер)

БКБН ұсынған капитал структурасы К1

- Базалық капитал

1. Жай акция;
2. Бөлінбеген пайда және басқа табыстар(қосымша капитал);

ЖА+БП+ЭК=базалық капитал

- Базалық капитал құрамына кірмеген капитал (мерзімсіз артықшылығы бар акция).

К2-ге байланысты ұсыныстар Консультативті құжатта жоқ

Базель III – требования к достаточности капитала

	Действующий порядок	Предлагаемые БКБН подходы
<p>1. Изменение минимальных требований достаточности капитала</p>	<p>Капитал 1-го уровня (Tier1) /Активы, взвешенные по уровню риска (RWA) = 4%; Совокупный капитал (Total Capital) / RWA = 8% RWA – активы, взвешенные по уровню риска</p>	<p>Базовый капитал (Common Equity) / RWA = 5%; Tier1 / RWA = 6%; Total Capital / RWA = 10%. Реализация реформ в странах-участницах начнется 1 января 2013 г.: 5% - базовый капитал/RWA; 6% - капитал первого уровня/RWA; 10% - совокупный капитал/RWA.</p>
<p>2. Показатель левериджа - прозрачный и не риск-ориентированный, который является дополнением к требованиям, учитывающим уровень риска. Будет рассчитываться за квартал:</p> $K_{\text{new}} = \frac{K_1}{A_{\text{new}} - \text{резервы (без учета обеспечения)}} = 3\%$	<p>Не используется</p>	<p>Значение показателя левериджа предлагается установить в размере 2.5% для базового капитала и 3% для капитала 1-го уровня.</p> <ul style="list-style-type: none"> • с 1 января 2011 г. начинается период наблюдения со стороны надзорных органов; • с 1 января 2013 г. до 1 января 2017 г. предполагается период «параллельного расчета» • Раскрытие информации банками о показателе левериджа начнется с 1 января 2015 г. • Окончательное рассмотрение и корректировки показателя будут произведены в первой половине 2017 г. Предполагается включить данный показатель в состав Компонента 1 Базеля II с 1 января 2018 г.

Капитал сапасына қойылатын талаптар

- K1 4%- дан 6%-ға көтеріледі;
- Базалық капитал- ЖА+БП+ЭК-4,5%
- Капитал жеткіліктілігінің қосымша нормативі- левередж көрсеткіші еңгізілуде 3%.
- “Капиталдың консервациялық буфері” 2,5% еңгізілуде(дағдарыстан сақтану үшін).

Базель III тәуекел-менеджмент пен IT-жүйені жақсартуды несие ұйымдарынан талап етеді.

**Назарларыңызға
рахмет!**